

Kansainvälisellä yhteistyöllä uusia näkökulmia elintarviketeollisuuden pk-yritysten kestävyyden edistämiseen: Food Industry SMEs Sustainability Support and Help

4.6.2024

Elintarvikesektorin kestävyys on yksi SeAMKin keskeisiä osaamisalueita ja TKI-painopisteitä osana Kestävät ruokaratkaisut -painoalaa. Tällä hetkellä voi laskea seitsemän käynnissä olevan hankkeen liittyvän keskeisesti elintarviketeollisuuden kestävyyden edistämiseen eri näkökulmista, esimerkkeinä ”Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet” (SeAMK, i.a.-a) ja HIGHFIVE (SeAMK, i.a. -b). Koko ruokasektorin kestävyyttä edistetään parhaillaan lisäksi ainakin kuudella muulla hankkeella niin alueellisella kuin kansainvälisellä tasolla, esimerkiksi hankkeilla Kestävä ja Vastuullinen Ruokaprovinssi ja FOODPathS. SeAMKin Kestävän kehityksen ohjelmassa (2020, s. 15) kiertotalous ja kestävä kehitys on määritetty SeAMKin nousevaksi alaksi ja linjataan, että sen roolia edelleen kasvatetaan TKI-toiminnassa.

Nämä teemat yhdistyvät myös uudessa Interreg Europe -hankkeessa ”Food Industry SMEs Sustainability Support and Help” (FISSH). Hankkeen tavoitteena on tukea aluetason toimenpiteillä elintarviketeollisuuden pk-yrityksiä kestävyyden edistämisessä. Lisäarvoa kestävyysnäkökulmasta tuo Euroopan eri alueiden välinen tiedon ja hyvien käytäntöjen vaihto ja aiheen tarkastelu aluetasolla: miten PK-yritysten kestävyyttä voidaan tukea politiikkaohjelmien avulla. Etelä-Pohjanmaalla tämä tarkoittaa esimerkiksi uusia hankkeita ja niiden tuomaa vaikuttavuutta. Se onkin hyvin linjassa myös Etelä-Pohjanmaan Maakuntaohjelman (2021, s. 77-78)

ja Älykkään erikoistumisen strategian (2022, s. 29) kanssa.

Hankkeeseen osallistuu seitsemän hankepartneria viideltä eri Euroopan alueelta, Suomesta mukana ovat yhteistyössä SeAMK ja Etelä-Pohjanmaan liitto. Muut partnerit ovat Paikallinen kehitysjärjestö ANATOLIKI S.A. (pääpartneri) ja Keski-Makedonian aluekehitysrahasto Kreikasta, Kujawsko-Pomorskien voivodikunta Puolasta, Itä-Flanderin talousneuvosto Belgiasta sekä Coimbran alueen kuntayhtymä Portugalista. Partnerit kuvassa 1.

Kuva 1. Hankkeen partnerit Kick off -tapaamisessa Thessalonikissa toukokuussa 2024 (kuva: FISSH-hanke).

Ei kaloja vaan kestävyyttä – hankkeen sisältö

FISSH-hankkeessa on kolme temaattista fokusaluetta (TFA), joihin keskitytään hankkeen eri vaiheissa:

1. Kestävät liiketoimintastrategiat ja uudet liiketoimintamallit elintarvikealan pk-yrityksille
2. Elintarvikkeiden tuotantoprosessin ja tuotteiden arvoketjun kestävyys
3. Kestävyys markkinointi- ja kuluttajanäkökulmista

Kussakin teemassa toteutetaan alueelliset nykytilakartoitukset ja jaetaan hyviä käytäntöjä, jotka aluetasolla tukevat yritysten siirtymistä kohti kestävämpää toimintaa. Projektin ensisijaisina kohderyhminä ovatkin elintarviketeollisuuden pk-yrityksiä tukevat tahot, kuten rahoittajat, TKI-toimijat, koulutusorganisaatiot ja yrityspalvelut, sekä lisäksi toki elintarviketeollisuuden pk-yritykset ja muut ruokasektorin toimijat. Hankkeen keskeisiin tavoitteisiin kuuluu alueellisten politiikkaohjelmien toteuttaminen ja kehittäminen ruokasektorin kestävyysnäkökulmasta, hyvien käytäntöjen jakaminen sekä yritysten tukeminen kestävyyspäämäärien saavuttamisessa.

Projektin tuloksena odotetaan muun muassa 15 tunnistettua hyvää käytäntöä; uusia kehittämishankkeita, joilla vaikutetaan viiteen alueelliseen politiikkaohjelmaan ja/tai alueellisten politiikkaohjelmien kehittämistä muilla tavoin; 52 organisaation alueidenvälistä yhteistyötä hankkeen toimenpiteissä; arviointimalli hyville käytännöille sekä alueelliset nykytilakatsaukset ja raportit hankkeen teemoista.

SeAMK on vastuussa tuotantoprosesseihin ja arvoketjuun liittyvästä teemasta (2) yhdessä hankkeen pääpartnerin kanssa. Meillä onkin vahvaa substanssiosaamista ja useita hyviä alueellisia hankkeita muille esiteltäviksi. Lisäksi SeAMKissa luodaan heti hankkeen alussa hyvien käytäntöjen arviointia ja valintaa tukeva

Good Practice Evaluation Template. Myös hankkeen valmistelu toteutettiin pääosin SeAMKissa.

Kick-off meeting

Toukokuussa 2024 pidettiin FISSH-hankkeen avauskokous ja ensimmäinen työpaja Thessalonikissa, Kreikassa (kuva 1). Kokouksen ensimmäisenä päivänä osallistujat tutustuivat toisiinsa ja esittelivät projektin tavoitteet ja suunnitelmat. Pääaiheina olivat alueelliset erityispiirteet ja politiikkainstrumentit, joihin hankkeella pyritään vaikuttamaan. Keskusteltiin myös kunkin alueen nykytilanteesta, tarpeista ja mahdollisista kehittämistoimenpiteistä sekä hankkeen raportoinnista ja taloudesta.

Toisena päivänä pohjustettiin projektin kolmea temaattista fokusaluetta: liiketoimintastrategiat, kestävät elintarviketuotantoprosessit ja markkinointi. Kunkin teeman osalta käytiin keskustelua yhteisesti tärkeimmistä painopisteistä ja tulevaisuuden tarpeista. Soila Huhtaluhta (SeAMK) esitteli TFA 2 teemoja. Keskusteltiin myös kestävyyden eri näkökulmista. Ekologisen kestävyyden lisäksi hankkeessa voidaan huomioida ja yhdistää myös taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden näkökulmia.

Kokouksen lopussa Ilkka Latomäki SeAMKilta esitteli ”Good Practice Evaluation Templaten”, joka tukee hankkeeseen sopivien hyvien käytäntöjen valintaa kestävyysnäkökulmasta (kuva 2). Yhtenä ohjenuorana tässä on YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 (Kestävä kehitys – Agenda 2030, i.a.), jossa otetaan huomioon sekä ympäristö, talous että ihminen.

Kuva 2. Ilkka Latomäki SeAMKilta esitteli kestävyysnäkökulmia hyvien käytäntöjen valintaan (kuva: Soila Huhtaluhta).

Ensimmäinen hyviä käytäntöjä esittelevä study visit järjestetään ensi talvena Itä-Flanderissa, Belgiassa. Ennen sitä kootaan alueellinen sidosryhmä asiantuntijaorganisaatioista ja paneudutaan nykytilakartoitusten

avulla ensimmäiseen temaattiseen fokusalueeseen: kestäviin liiketoimintastrategioihin ja uusiin liiketoimintamalleihin elintarvikealan pk-yrityksille.

Hankkeen sisältöihin ja tuleviin kuulumisiin voi tutustua hankkeen yhteisellä sivustolla: https://www.interregeurope.eu/fissh**Soila Huhtaluhta**
Agrologi (yAMK), asiantuntija TKI
SeAMK

Kirjoittaja toimii Seinäjoen ammattikorkeakoulussa asiantuntijana Kestävät ruokaratkaisut TKI-tiimissä ja FISSH-hankkeen projektipäällikkönä edistämässä ruokasektorin kestävyyttä.

Lähteet

Kestävä kehitys – Agenda 2030. (i.a.) Suomen YK-liitto. https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys

Etelä-Pohjanmaan Maakuntaohjelma. (2021) *Maakuntastrategia Huomisen Lakeus.* Etelä-Pohjanmaan liitto. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/03/B_99_Huomisen_Lakeus-Maakuntastrategia.pdf

SeAMK. (i.a.-a). *Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet.*https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/projektitietokanta/?RepoProject=241600

SeAMK. (i.a.-b). *HIGHFIVE.* https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/projektitietokanta/?RepoProject=241042

SeAMKin Kestävän kehityksen ohjelma. (2020). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/app/uploads/2020/02/seamk_kestavan-kehityksen-ohjelma-2020.pdf

Älykkään erikoistumisen strategia (2022). Etelä-Pohjanmaan liitto. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/03/Alykkaan_erikoistumisen_strategia_tiivistelma_FIN_WEB.pdf